

Strafrecht 3 – HC 6b – 15/03/19 – Het vonnis (II/II)

Dit college zal gaan over de strafmotivering in het vonnis. Het achterliggende, bijna filosofische, thema is hierbij het straffen. Een van de moeilijkste type zaken zijn verkeerszaken. Denk hierbij aan art. 6 WvW, dood door schuld. Een voorbeeld van een zaak in zo'n geval is waarbij een boer op een verhard landweggetje reed en voor hem een meisje reed. Hij bleef daarachter rijden maar op een gegeven moment gebaarde het meisje dat hij er wel langs kon. De boer deed dit maar precies op dat moment kwam het meisje ten val en onder de tractor terecht. Ze overleed ter plekke. In dergelijke zaken, waar er sprake is van culpa, is het altijd moeilijk te bepalen wat een geschikte straf is. Nabestaanden zijn hierin ook een factor die meegewogen wordt. Art. 5 WvW hangt hieronder en is een overtreding. In veel zaken wordt vrijgesproken van art. 6 WvW en art. 5 WvW van toepassing geacht. Vaak is de straf in dat geval een boete.

Straftheorieën

Er bestaan verschillende straftheorieën. Deze kunnen worden opgedeeld in de volgende categorieën:

- *Absolute theorieën* > hierbij speelt vergelding een grote rol. Hierbij hoeft de mate van schuld niet per se een rol te spelen. Het moet allemaal in verhouding zijn, oog om oog, tand om tand.
- *Relatieve theorieën* > deze theorieën kijken niet terug maar juist vooruit. Er wordt gekeken naar het nut van de straf in de toekomst. Generale en speciale preventie is hierbij van belang. Maatschappijbeveiliging kan ook gezien worden als een vorm van speciale preventie. De mate van schuld is hier al helemaal niet zonder meer van belang.
- *Verenigingstheorieën* > dit is de meest geldende theorie. Dit is een combinatie van bovenstaande theorieën. Afhankelijk van de omstandigheden moet er gekeken worden waar het beste evenwicht ligt.

Een voorbeeld van de verenigingstheorie is die van een drievoudige moord waarbij levenslange gevangenisstraffen werden opgelegd aan twee broers. In eerste instantie werd de langst mogelijke tijdelijk straf opgelegd, namelijk 30 jaar. Dit omdat toentertijd de levenslange gevangenisstraf schuurde met het EVRM. De Hoge Raad was van mening dat dit niet meer het geval was. waardoor het Hof zich vrij voelde om de levenslange gevangenisstraf zo nodig op te leggen. Het Hof deed dit ook. In de strafmotivering kwam ook de vergelding van het leed voorbij. Dit werd **vereffening van de schade** genoemd. Ook de effectieve bescherming van de samenleving tegen de verdachte, speciale preventie, werd genoemd ter verantwoording van de levenslange gevangenisstraf. Het zou er ook aan moeten bijdragen om te voorkomen dat anderen dergelijke feiten begaan. Dit is de generale preventie. Zowel de absolute als relatieve theorieën zijn hier dus in verwerkt, terwijl uitleg volgens één soort theorie in principe had kunnen volstaan.

Strafmotivering

Wij kennen geen regels over welke straftheorieën voorrang hebben bij het bepalen van de straf. Toen het Wetboek van Strafrecht van 1926 werd voorbereid, was de commissie van mening dat er beter moest worden uitgelegd. Tegenstander meende dat dit de eenheid van uitspraken niet ten goede zou komen en de tevredenheid van rechtspraak niet zal verhogen. Echter werd de explicatiefunctie belangrijker geacht. Daarbij stelden sommigen ook dat dit juist zal leiden tot meer **gelijkheid**. Uiteindelijk is de strafmotivering er gekomen. Art. 359 Sv is hiervoor in het leven geroepen. Er bestaan bijzondere motiveringsplichten ten aanzien van de sanctie. Art. 359 lid 2 1° zin Sv is de algemene motiveringsplicht voor elke beslissing die je in het vonnis opneemt inclusief de sanctievraag. Daar komt voor de motivering van de sanctie nog iets bij, namelijk lid 4 tot en met 7 van het artikel. Ook is er nog een vreemde eend in de bijt, art. 358 lid 4 Sv met betrekking tot de motivering van de sanctie. Het beslissingsartikel voor de straf is art. 358 lid 2 Sv. De beslissing dat je komt tot een veroordeling moet op grond van dat artikel opgenomen worden in het vonnis. Het motiveren moet op grond van een ander artikel. Zoals net genoemd is het eerste deel van art. 359 lid 2 Sv de **algemene motiveringsplicht** van elke beslissing, dus ook de veroordeling. Het tweede deel van art. 359 lid 2 Sv heeft het over een uitdrukkelijk onderbouw standpunt. Dit kan voor beide partijen ook de straf betreffen. Art. 359 lid 3 Sv gaat over het bewijs en speelt in dit geval dus even niet. Art. 359 lid 5 Sv lijkt een beetje dubbel op, het bevat namelijk een algemene motiveringsplicht voor de sanctie. Dit wil dus zeggen dat wanneer je een sanctie oplegt, je dit ambtshalve moet motiveren. Art. 359 lid 6 Sv zegt dat wanneer er ook nog sprake

is van een vrijheidsbenemende sanctie, dit extra gemotiveerd moet worden. Lid 7 van het artikel zegt hetzelfde over het opleggen van TBS. Alleen lid 4 van het artikel is daarmee nog niet behandeld. Dit lid gaat over een veroordeling zonder strafoplegging, in de zin van art. 9a Sr. Ook dit moet in het bijzonder gemotiveerd worden. Art. 358 lid 4 Sv gaat over het noemen van alle wetsartikelen. Dit alles tezamen zijn de technische strafmotiveringsregels.

De Hoge Raad omschrijft het als de onmiddellijke grondslag van de veroordeling als het gaat om het noemen van de wettelijke voorschriften. Je hoeft bijvoorbeeld niet art. 9 of 10 Sr te noemen, welke betrekking hebben op de algemene straffen die we kennen respectievelijk de algemene regels over gevangenisstraffen. Wanneer het gaat om een voorwaardelijke veroordeling met een proeftijd als bedoelt in art. 14a e.v. Sr, moet dit volgens de Hoge Raad wel genoemd worden. Hetzelfde geldt voor geldboetes als in art. 23 Sr, medeplichtigheid als in art. 49 Sr (waarbij 1/3^e van de maximumstraf afgehaald mag worden en de veroordeling van een rechtspersoon als in art. 51 Sr. Deze artikelen moeten dus wel genoemd worden. Art. 441 Sv geeft de Hoge Raad de mogelijkheid om bij cassatie verzuimen in het vonnis te herstellen. Wanneer het om inhoudelijke voorwaarden gaat is er sprake van een art. 359 lid 2 1e zin Sv-kwestie en dus niet van art. 358 lid 4 Sv.

Rond de Tweede Wereldoorlog speelde er de “Goldflake”-zaak. Deze zaak ging over een caféhouder die illegaal 20 sigaretten had verkocht tegen een hogere prijs dan normaal. Dit was in strijd met een wet die toen gold. De man werd veroordeeld tot het betalen van 50.000 gulden en stillegging van zijn bedrijf en nog wat extra voorwaarden. In deze tijd was het nog zo dat klagen bij de Hoge raad vaak kansloos was. In deze zaak vond de Hoge raad wel degelijk dat er iets niet goed gegaan was. De Hoge Raad zei dat de motivering de straf niet kan dragen, zoals het Hof die gegeven heeft. Daarna, vooral in de jaren '60 en '70, komen steeds meer arresten die een strengere houding van de Hoge raad laten zien en ook aan de hand van een verweer wordt gezegd dat er niet aan de algemene motiveringsplicht is voldaan. Als er verweer wordt gevoerd ten aanzien van de straf en aan dit verweer wordt in het vonnis geen enkele aandacht besteed, gaat het nog niet eens om het uitdrukkelijk onderbouwd standpunt maar om de algemene begrijpelijkheid van de ambtshalve motivering. Een dergelijk verweer kan daar namelijk ook invloed op hebben. Deze regel van de Hoge raad kan samengevat worden als het zogenoemde **verbazingcriterium**. De Hoge Raad kijkt daarnaast of er een juiste rechtsopvatting is gehanteerd en naar de begrijpelijkheid. Art. 359 lid 2 Sv is erg ruim en daarom heeft de feitenrechter op dit punt een grote vrijheid. De rechter heeft daarom een grote verantwoordelijkheid om hierin een bepaalde lijn te krijgen met het oog op de rechtsgelijkheid. Zowel het OM als rechters hebben een soort uitgangspunten opgesteld. Dit is geen wet maar een uitgangspunt waar geen uitleg over nodig is. Voor de rechters heet dit het LOVS. Hier staat bijvoorbeeld in dat er bij een verkrachtingszaak als uitgangspunt x aantal maanden wordt opgelegd en onder bepaalde omstandigheden wordt dit een x aantal maanden hoger en onder andere omstandigheden juist lager. Door deze grote vrijheid ligt het risico van rechtsongelijkheid natuurlijk wel nog steeds op de loer. Ook de rechtszekerheid, de voorzienbaarheid van bepaalde straffen, kan hierdoor in het geding komen. Er zijn dus geen duidelijke, strakke, wettelijke kaders voor deze materie. Ook bij de hiervoor genoemde wegingsfactoren met betrekking tot de LOVS staat de Hoge raad op afstand.

Het kan voorkomen dat een rechter tijdens de zitting tot de constatering komt dat er een strafverzwaringsgrond van toepassing is maar deze is niet ten laste gelegd. Wat doe je hier mee? Mag je de niet ten laste gelegde strafverzwaringsgrond toepassen? Ja, zegt de Hoge Raad. Dit mag mits er uit wordt gegaan van het strafmaximum van het wel ten laste gelegde feit en dat de omstandigheden op zitting aan de orde zijn geweest, zodat iedereen erop heeft kunnen reageren. Art. 301 lid 4 Sv zegt dat er alleen gelet mag worden op dingen die ter zitting zijn voorgelezen of anderszins aan de orde zijn geweest ten bezwaren van de verdachte. Dit heeft onder andere te maken met de **grondslagleer**, art. 350 Sv. Het gaat hier dus om art. 350 jo. 301 lid 4 Sv wanneer je het hebt over deze regeling.

Begrijpelijkheid

Hierboven ging het over de juiste rechtsopvatting met betrekking tot het perspectief van de Hoge raad. Naast deze juiste rechtsopvatting is ook de begrijpelijkheid van belang. De Hoge Raad vindt dat je het oordeel van de straf moet ondersteunen door vastgestelde feiten. Art. 350 jo. 301 lid 4 Sv komen ook

hierbij weer aan de orde. Met betrekking tot de vastgestelde feiten is er jurisprudentie die hierbij van belang is. In een zaak over een weigerende militair ging het om een militair die weigerde een binnengevechtspak aan te trekken. Het hof zag aanleiding om te geloven dat hij dit zal blijven weigeren. In de straftoemeting heeft het hof daarom ook overwogen dat het aannemelijk is dat dit de verdachte dit blijft doen dus een hogere straf opgelegd. De Hoge Raad had hierop geen bezwaar. Dit lag aan de factor of dit **redelijkerwijs te verwachten** was. Het ging mis in een andere zaak. In deze zaak ging het om een man die wapenfeiten en opiumfeiten had gepleegd. Het hof zei dat het niet onwaarschijnlijk was, dat verdachte gewoon hiermee door zou gaan en daarom legde het hof een hogere straf op. De Hoge Raad was het hier niet mee eens, dit ging te ver want het was absoluut niet zeker. Waar deze grens precies ligt is niet duidelijk. De omstandigheden moeten ter terechtzitting ter sprake zijn gebracht. De begrijpelijkheid van de ambtshalve motivering van de straf kan samenhangen met een bepaald gevoerd verweer. Een zaak die hierbij ook van belang is, is de zaak “**vrijheid feitenrechter**”. Aan deze zaak lag ten grondslag de verandering van de voorwaardelijke invrijheidstelling. Vroeger was de 1/3^e strafverkortung gewoon een ‘cadeautje’. Tegenwoordig is dit een voorwaardelijke korting. In deze zaak had het Hof overwogen dat het regime strenger is geworden dus besloten ze een jaar van de straf af te halen. Het OM ging hiertegen in cassatie. De Hoge raad houdt afstand. Er staat niks aan in de weg en anderzijds is er ook niks wat het voorschrijft dus de keuze behoeft geen motivering.

Buiten de juiste rechtsopvatting en de begrijpelijkheid om zijn er nog een aantal grenzen gesteld aan de vrijheid van de feitenrechter, namelijk:

- *Eerdere veroordelingen niet onherroepelijk? Niet meewegen*
- *Ad-info feiten* > hierbij hoort het arrest “**Ad informandum**”. In dit arrest staan regels opgesomd met betrekking tot strafverhoging op basis van ad-info feiten.

Art. 359 lid 6 Sv gaat over de motivering van een vrijheidsbenemende straf. Onder omstandigheden kunnen er extra motiveringseisen zijn. Een voorbeeld hiervan is het arrest “**Blind in de gevangenis**”. In de zaak werd door de verdediging aangevoerd dat zijn cliënt waarschijnlijk veroordeeld wordt voor een zedenfeit terwijl hij blind is. In de gevangenis kan hij geen blindengeleidehond bij zich hebben en de vooruitzichten over hoe met hem omgegaan zal worden in de gevangenis, waren ook niet goed. De raadsman vroeg om dit mee te wegen in de strafoplegging. Het hof trok zich hier niks van aan en legde een gevangenisstraf van 3 jaren op met een strafmotivering van slechts één regel. Normaal gesproken was dit misschien net toereikend geweest maar met de gemaakte opmerkingen die op zitting gemaakt zijn was dit niet voldoende. Het vonnis werd daarom onbegrijpelijk geacht. Soms wordt het wel in het kader van een UOS geplaatst, een voorbeeld daarbij is een zaak over een Marokkaanse verdachte die valse papieren gebruikt had en is uitgezet. Hij heeft een nieuw leven opgebouwd in België en alles gaat goed dus zijn raadsman vraagt om geen (voorwaardelijke) gevangenisstraf op te leggen. De gevangenisstraf die op werd gelegd was op zich goed te begrijpen aan de hand van de ambtshalve motivering. Echter, hier waren specifieke omstandigheden aangedragen in de vorm van een UOS.

Taakstrafverbod

Een van de bijzonderheden met betrekking tot het onderwerp behandelt in dit college is het taakstrafverbod. Art. 22b Sr zegt dat een taakstraf voor bepaalde veroordelingen niet wordt opgelegd. Hiervoor worden ook een aantal specifieke artikelen genoemd. Wanneer rechters toch omstandigheden zien waardoor ze een taakstraf willen opleggen bestaat er nog een strohalm voor de rechter. Deze strohalm is het voorarrest. Het voorarrest wordt afgetrokken dus de rechter geeft in dat geval een onvoorwaardelijke gevangenisstraf ten hoogte van het voorarrest, dan is een taakstraf opleggen toegestaan. Tegen deze praktijk zijn uiteraard ook een hoop mensen tegen. De Hoge Raad had hiertegen geen bezwaar in eerdere zaken. De strafmotivering was niet onbegrijpelijk.

Internationale component

Een andere bijzonderheid in deze context heeft een internationale component. Hierbij is de zaak “**Wesam al D**” van belang. De casus ging over een Nederlander die ook van Iraakse afkomst had. Hij woonde hier maar is afgereisd naar Irak. Amerika zei op een gegeven moment dat deze meneer had meegewerkt aan het neerleggen van bembommen om Amerikaanse soldaten op te blazen. Ze wilden dat hij werd uitgeleverd vanuit Nederland (waar hij inmiddels weer terug was) naar Amerika. Dit is

uiteindelijk gelukt. Nederland levert onderdanen uit maar wel alleen voor de vervolging met de afspraak dat de straf mag worden uitgezeten in Nederland. In Amerika kreeg hij een gevangenisstraf van 25 jaren. Na 5 jaren in de gevangenis in Amerika werd het Amerikaanse vonnis omgezet naar een Nederlands vonnis met een Nederlandse straf. De omzettingsrechter moet rekening houden met het Nederlandse recht maar ook met internationale aspecten. De OvJ eiste 16 jaren gevangenisstraf. De rechtbank nam bij het bepalen van de straf bijzondere omstandigheden in overweging die de OvJ niet in overweging had genomen, namelijk de detentieomstandigheden van de verdachte in Amerika (die niet goed waren). De rechtbank mocht dit doen en kwam tot de conclusie dat 8 jaren gevangenisstraf passend was. Omdat meneer zich goed had gedragen in de gevangenis in Amerika, ging er nog eens $\frac{2}{3}$ ^e van de straf af. Toen meneer dus in Nederland aankwam mocht hij gaan omdat hij 5 jaar, dus $\frac{2}{3}$ ^e deel van zijn straf, had uitgezeten. Dit is natuurlijk wrijving.

Strafrecht 3 – HC 7a – 19/03/19 – Gastcollege

Dit gastcollege wordt gegeven door Jelte Hilke raadsheer bij het Gerechtshof Leeuwarden. Dit college gaat over het strafprocesrecht in de praktijk. Er wordt dit college over het rechters werk vertelt maar ook het juridische aspect komt aan bod. De leveranciers voor het werk zijn:

- *Politie* > proces-verbaal.
- *OvJ*
- *Rechter-commissaris* > dit is wel een rechter. Deze is vrijgemaakt voor deze taak en doet geen zittingen. Deze doet de toetsing van de rechtmatigheid van de in verzekeringstelling, bewaring, dwangmiddelen etc. Art. 175 Sv e.v. is van toepassing.
- *Advocaat*

De rechtbank heeft in eerste instantie te maken met de bovenstaande 'informanten'. De belangrijkste hiervan is de politie. Deze komt op het plaats delict of er wordt een zaak gemeld. Ze maken foto's en schrijven op wat er waargenomen wordt. Dit wordt vastgelegd in een ambtsedig opgemaakt proces-verbaal. In een kleine zaak is het een dossier van 50/60 pagina's. Hierin zitten bijvoorbeeld stukken van de aanhouding, aangifte, verklaring verdachte en alle stukken die daar omheen zitten. In grote zaken kan het dossier soms wel uit 10 dikke mappen bestaan. De **processen-verbaal** zijn hierin het belangrijkste, deze moeten volledig zijn. Het uitgangspunt van de wetgever is eigenlijk dat wij het papieren dossier kennen met al deze processen-verbaal. Als rechter moet je daar helemaal doorheen. Met betrekking tot advocaten wordt er ook gelet op hoe hij de zitting voorbereidt. Een advocaat moet zo goed mogelijk belagen ten eise op de zitting komen. Er zijn advocaten die bijvoorbeeld alleen met een strafmaat-verweer aankomen. Geen opmerking over de bewezenverklaring, maar de cliënt moet desondanks niet de gevangenisstraf krijgen. Dit moet natuurlijk met stukken onderbouwd zijn. De advocaat moet heel assertief zijn in dat opzicht.

Rechter-commissaris

Er zijn rechters die niet van deze baan af willen omdat deze zeer mobiel is. Zoals eerder vermeld gaat de rechter-commissaris over de rechtmatigheidstoetsing van de in de in verzekeringstelling. Hiernaast kijkt hij of bewaring moet worden bevolen. Ten slotte doet de rechter-commissaris soms onderzoeken.

De zitting

De aanloop naar de zitting is juridisch heel belangrijk. De theorie hierachter is evenzeer belangrijk. De **beginselen** moeten worden toegepast en in de gaten gehouden worden. Deze beginselen zitten in allerlei dwangmiddelen en beslissingen van rechters verweven. Ook de dagvaarding is erg belangrijk. Bij de dagvaarding zit de tenlastelegging. Als zittingsrechter kijk je wat er ten laste is gelegd en met het oog op deze tenlastelegging beoordeel je het dossier. Ook wordt er altijd goed gekeken of de dagvaarding goed is betekend en geldig is. Als rechter kijk je of de naam en het adres klopt en of dit de persoon is over wie het gaat. Ook wordt er gekeken of de rest van het formulier goed is ingevuld. Wanneer dit niet het geval is, is de dagvaarding nietig. Art. 588 jo. 260-261 Sv wordt door de rechter met betrekking tot de dagvaarding goed gecontroleerd. Dit gebeurt ambtshalve. Het is ook standaard dat de rechter, bij een afwezige verdachte, vraagt of hij of zij gemachtigd is. Wanneer de raadsman dit bevestigend beantwoordt, doet het er niet meer toe of de dagvaarding nietig is of niet. Dit wordt pas weer van belang wanneer de raadsman daar uitdrukkelijk een beroep op doet. Ook voor de raadsman is het belangrijk om na te gaan of de dagvaarding op de juiste manier betekend is.

De **oproeping van getuige of deskundigen** is een ingewikkelde materie. Ook hierbij is het uitgangspunt bij de rechter dat het dossier wordt samengesteld in het vooronderzoek. De advocaat overlegt met de cliënt over de oproeping van getuigen wanneer deze pas later, in een voorbeeld tijdens het hoger beroep, worden opgeroepen. De advocaat toetst wel van tevoren of hij denkt dat het verzoek tot oproepen van deze getuige zin heeft. Het kan zijn dat de advocaat denkt dat dit niet succesvol gaat zijn en beslist daartoe het verzoek niet te doen. Besluit de advocaat om het verzoek toch te doen, dan moet dit wel tijdig geschieden ex. art. 263 Sv. Dit verzoek moet schriftelijk worden ingediend. Wil de advocaat na dit termijn nog een getuige oproepen dan beroept hij zich op het noodzaakcriterium in plaats van het verdedigingscriterium. Dit onderscheid in termijnen is van groot belang.

Veel van de dossiers zijn tegenwoordig digitaal. Als rechter moet je hier dus goed mee om kunnen gaan. Het verschil met vroeger is in de zittingszaal groot. De verdachte zit tegenwoordig veel verder van de rechter af. Ook is er een scherm in de zittingszaal waarop dingen als google maps kunnen worden laten zien. Ook in de rechtspraak is er dus sprake van digitalisering.

Op de zitting verschijnen allereerst de rechter en de griffier. Dit kan een politierechter zijn in eerste aanleg of een meervoudige kamer. Zittingen bij een politierechter zijn vaak kort en er wordt direct uitspraak gedaan. Dit is heel dynamisch. Verder zijn er tijdens de zitting eventueel de verdachte aanwezig en zijn raadsman. De verdachte heeft **verschijningsrecht**, deze mag verschijnen maar dit hoeft niet. In de meeste gevallen is dit uiteraard wel verstandig, zeker als het om de strafmaat gaat. De raadsman mag ook alleen verschijnen, art. 279 Sv. De raadsman voert dan het woord namens de cliënt. Echter, de advocaat is niet de cliënt. De OvJ stelt voornamelijk het dossier samen. Ook kunnen er ter zitting dus getuigen en deskundigen verschijnen.

Ondervraging

Het horen van de verdachte is aan een aantal **vormvoorschriften** verbonden. Deze staan in het Wetboek van Strafvordering. Ook andere zittingsvoorschriften zijn voor een rechter belangrijk, zoals het geven van de cautie. De verdachte kan ervoor kiezen om te zwijgen. De rechter mag wel een beetje druk uitvoeren tijdens de ondervraging maar niet te veel. De rechter mag best laten merken wanneer hij iets niet geloofd maar dit moet uiteraard altijd met respect gebeuren. Ook hangt de houding van de rechter af van wie hij of zij tegenover zich heeft. De houding zal anders zijn bij iemand die bijvoorbeeld laag begaafd is dan bij iemand die al voor de 100^e keer voor een inbraak voor de rechter staat. Strikvragen zijn niet toegestaan. De verdachte heeft, volgens het Wetboek van Strafvordering, geen recht om te liegen. Het is echter niet strafbaar. Een leugenachtige verklaring kan wel tegen de verdachte gebruikt worden.

Getuigen en deskundigen zien wij niet vaak op de zitting. Zij kunnen via art. 263 Sv worden opgeroepen op de zitting. Dit kan ook via de OvJ via art. 260 Sv. Een verdachte kan getuigen ook meenemen. Dit gebeurt vaak wanneer het bewijs van beide partijen om het even is. Voor advocaten geldt dat je een getuige alleen oproept, wanneer je weet wat ze gaan zeggen, anders kan het fout gaan. Voor de rechter is het van belang om open vragen te stellen aan de getuigen. Als de advocaat verzoekt tot het oproepen van getuigen mag hij in beginsel beginnen met ondervragen. Intimidatie is hierbij uiteraard niet toegestaan.

Met betrekking tot deskundige gaat het in de praktijk zo dat de rechter-commissaris de deskundigen benoemt. Deze doet vervolgens onderzoek bij de verdachte en maakt hierover een rapportage. Dit verslag gaat vervolgens weer naar de rechter-commissaris en deze voegt het in het dossier wat op zijn beurt weer naar de rechter gaat. Als rechter, advocaat of OvJ moet je deze rapporten goed gelezen hebben en ook iets weten van de techniek. Basiskennis van forensisch onderzoek is daarbij vereist.

Proces-verbaal

Het proces-verbaal, is vooral bij de Hoge Raad, een ontzettend belangrijk stuk. Het is voor de Hoge Raad de weergave van de werkelijkheid op de zitting. De Hoge Raad slaat alleen maar acht op wat er op de zitting is voorgevallen via het proces-verbaal van de zitting. Ook het pleidooi staat hierin weergegeven. Hoe korter, hoe beter. Dat geldt vaak voor het pleidooi, want meestal is het pleidooi in dat geval duidelijker. De griffier is voor het proces-verbaal van de zitting erg belangrijk. Art. 326 Sv is hierbij van belang.